

ФІЛОСОФІЯ

Підручник присвячено
30-річчю створення кафедри та
205-річчю створення
Університету Ушинського

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

кафедра філософії, соціології та менеджменту
соціокультурної діяльності

ФІЛОСОФІЯ
Підручник

Підручник присвячено 30-річчю створення кафедри та
205-річчю створення Університету Ушинського

Одеса – 2021

1(045.8)

Ф 56

Філософія: Підручник. Одеса: Університет Ушинського, 2021. – 502 с.

Рецензенти:

В.В. Ільїн – доктор філософських наук, професор кафедри економічної теорії, макро– і мікроекономіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка

В.С. Бліхар – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії і політології Львівського університету внутрішніх справ МВС України

А.І. Бойко – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії і політичних наук Черкаського державного технологічного університету.

За редакцією доктора філософських наук, професора Є.Р. Борінштейна

Автори:

Є.Р. Борінштейн (редактор), В.І. Аксьонова, З.М. Атаманюк, Н.М.Виноградова, Г.Я. Врайт, О.В. Лісеєнко, І.М. Орленко, О.Б. Петінова, Т.М. Поплавська, І.З. Скловський, М.Ф. Цибра.

ISBN 978-966-2042-44-3 Видавництво АТБ «ННБК» 502 ст. – м. Львів

Підручник підготовлено на кафедрі філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського». Вперше в сучасній українській навчальній літературі представлена концепція розвитку творчої особистості в рамках дослідження актуальних проблем філософського знання. Філософія на класичній кафедрі в класичному університеті презентована не як традиційне зачерствіле знання, а як жива наука, що розвивається, продукує і акумулює нове буття, нові уявлення про людину і світ, і, одночасно, ґрунтується на традиціях наукового знання, категоричному імперативі моралі.

Для студентів, аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів, для всіх, хто цікавиться проблемами життя і творчості.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 11 від 29 квітня 2021 року)

ISBN 978-966-2042-44-3

10273

ЗМІСТ

Вступ (Є. Р. Борінштейн).....	6
Розділ I. Філософія: глобальні проблеми людства.....	10
1.1. Людина і час (М. Ф. Цибра).....	10
1.2. Людина і суспільство (М. Ф. Цибра).....	39
1.3. Самоствердження особистості (М. Ф. Цибра).....	71
1.4. Особистість і свобода (З. М. Атаманюк).....	95
1.5. Аксиологія – ціннісні проблеми людства (О. Б. Петінова).....	108
Розділ II. Розуміння філософії Сходу. Релігійні вірування та культурні особливості китайської та японської цивілізацій (Н. М. Виноградова).....	140
Розділ III. Філософські досягнення людства.....	165
3.1. Філософія культури (О. В. Лісеєнко).....	165
3.2. Філософія мистецтва (Т. М. Поплавська).....	181
3.3. Філософія моралі (Т. М. Поплавська).....	197
3.4. Філософія освіти (Є. Р. Борінштейн).....	221
3.5. Філософія громадянського суспільства (І. З. Скловський, В. І. Аксьонова).....	266
3.6. Філософія грошей (Є. Р. Борінштейн).....	312
Розділ IV. Сучасна філософія: від людини до творчої особистості.....	360
4.1. Філософія людини (Г. Я. Врайт).....	360
4.2. Філософія особистості (Г. Я. Врайт).....	375
4.3. Філософія соціальної дезадаптації особистості (І. М. Орленко).....	389
4.4. Філософія творчої особистості (Є. Р. Борінштейн).....	420
4.5. Методики розвитку творчої особистості (Є. Р. Борінштейн, І. М. Орленко).....	482
Історія кафедри: вчора, сьогодні, завтра.....	499